

STRATEGIE PREVENCE A ŘEŠENÍ ŠKOLNÍ NEÚSPĚŠNOSTI ŽÁKŮ

Obchodní akademie a střední škola polytechnická Veselí nad Moravou, příspěvková organizace
Kollárova 1669, 698 01 Veselí nad Moravou

Strategie prevence a řešení školní neúspěšnosti žáků

Č.j.	627/2023/OA-12
Vypracovala:	PhDr. Miroslava Zajíčková, výchovná poradkyně, vedoucí ŠPP
Schválila:	Mgr. Alena Kobidová, ředitelka školy
Účinnost ode dne:	1. 9. 2023

STRATEGIE PREVENCE A ŘEŠENÍ ŠKOLNÍ NEÚSPĚŠNOSTI ŽÁKŮ

Školní neúspěšnost je problémem, jehož řešení si vyžaduje individuální práci se žákem a také s jeho zákonnými zástupci. Bývá důsledkem disproporcí ve vývoji osobnosti žáků, v jejich výkonnosti, motivaci, volných vlastnostech a v neposlední řadě v rodinném prostředí. Neprospěch je nejčastěji způsoben souborem těchto příčin, které je třeba včas rozkrýt a přijmout adekvátní opatření směřující k nápravě.

Ve středoškolském prostředí je důsledkem školní neúspěšnosti neukončení středoškolského vzdělávání nebo úplný odchod ze vzdělávání ještě před vykonáním maturitní, resp. závěrečné zkoušky. Ukončení studia s nedostatečnou kvalifikací má za následek vysoké riziko nezaměstnanosti, vzniká závislost na sociálních dávkách, chudoba nebo se může rozvinout rizikové chování. V případě nepodnětného rodinného prostředí může být důsledkem snaha žáka se co nejdříve osamostatnit, získat finanční prostředky bez ohledu na získání kvalifikace.

Příčiny školní neúspěšnosti

A) Osobnost žáka:

- individuální rozdíly v osobnosti žáků (např. v charakteru, zájmu o učení, v emotivitě, vůli),
- nezájem žáka o obor nebo nesprávně vybraný obor,
- speciální vzdělávací potřeby žáka (např. snížená inteligence, nedostatečná paměť, poruchy učení, nízká odolnost vůči zátěži, poruchy chování, zdravotní komplikace),
- velmi malá vlastní motivace,
- nesprávné hospodaření s časem.

B) Odlišné prostředí a životní podmínky:

- negativní kulturní vlivy prostředí – rizikové chování (např. mezi vrstevníky, v třídním kolektivu),
- nepodnětné zázemí,
- rodiče nekontrolují pravidelnou docházku žáka do školy a plnění školních povinností,
- rodiče nezajímá vzdělávání jejich dítěte, přestávají ho finančně podporovat při přípravě na budoucí povolání,
- problémy ve vztazích v rodině nebo ve škole,
- vztah s učiteli, kamarády, se spolužáky ve třídě.

Školní neúspěšnost a následné zanechání studia je často spojeno s narůstající absencí, následným neplněním povinností žáka školy. Vzniká problém, k jehož řešení je třeba přistupovat komplexně za pomoci samotného žáka, rodiny a školy.

Žák je ohrožen školním neprospěchem, když:

- je hodnocen na vysvědčení v prvním nebo druhém pololetí stupněm nedostatečný,
- není hodnocen v prvním nebo druhém pololetí ze dvou a více předmětů bez vážných důvodů (zdravotních aj.),
- jeho průměr se mezi pololetími zhorší o více jak půl stupně,
- dlouhodobě neplní zadané úkoly,
- není připuštěn k maturitní/závěrečné zkoušce,
- neuspěje u maturitní/závěrečné zkoušky ze dvou a více jejích částí,
- neuspěje u maturitní/závěrečné zkoušky ani při druhém opravném termínu.

Rizikové faktory pro žáky ohrožené školní neúspěšností:

- opakování ročníku,
- přestup z jiné školy,
- žák s odlišným mateřským jazykem,
- nerespektování a neustálé porušování pravidel uvedených ve školním řádu,
- obtížná životní situace,
- chybějící spolupráce s rodiči/zákonnými zástupci,
- malá motivace, nedostatečná vůle, malá zodpovědnost,
- nesystematická příprava,
- zdravotní problémy,
- neschopnost zvládat stres.

Škola prostřednictvím Školního poradenského pracoviště musí přistoupit ke kvalitní pedagogické, speciálně-pedagogické a případně psychologické diagnostice žáka, aby byly odhaleny konkrétní příčiny jeho selhávání ve škole. Je důležité, aby byla nastavena taková opatření, která povedou k zamezení poklesu jeho výkonu a k vyřešení rizikových faktorů.

Studijní výsledky žáků a výsledky maturitních a závěrečných zkoušek jsou pravidelně vyhodnocovány:

- na klasifikačních poradách vždy ve čtvrtletí školního roku,
- po skončení řádného termínu maturitních zkoušek,
- po skončení řádného termínu závěrečných zkoušek,
- po opravných termínech maturitních a závěrečných zkoušek,
- v pololetí a na konci školního roku – vyhodnocení podpůrných opatření u žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

Postup při řešení školní neúspěšnosti

Je třeba zvolit vhodná opatření dle jednotlivých neúspěšných skupin. Nejčastější příčinou školní neúspěšnosti je velká absence ve výuce a následně nesystematická příprava na

vyučování. V rámci prevence školní neúspěšnosti je třeba včasně vyhledávat žáky, kteří jsou touto školní neúspěšností ohroženi. Na prevenci se podílejí všichni pedagogičtí pracovníci. Důležité je včasné předávání informací o průběžné docházce, chování, plnění školních povinností, řešení vzniklých problémů a kontakty na zákonné zástupce.

Podpůrný program

Průběžně, nejpozději však po každém čtvrtletí školního roku, třídní učitelé vyvolají jednání s rodiči a žáky, kteří jsou ohroženi školní neúspěšností, jsou za čtvrtletí hodnoceni nedostatečně nebo vyučující vyhodnotí jejich vývoj jako rizikový.

Přítomni budou: TU, rodič, žák, učitelé daných předmětů, kde žák neprospívá, případně výchovná poradkyně. Zde se domluví možnosti a budou přijata opatření. Z tohoto jednání bude pořízen zápis, který podepisují všechny strany (škola, rodič, žák). Výsledkem může být sestavení plánu pedagogické podpory nebo vhodné formy a metody práce se žákem ohroženým školní neúspěšností.

Pro úspěšnost Podpůrného programu jsou podstatné především formy a metody práce využívané učitelem, ke kterým patří zejména:

- zadávání pravidelných úkolů vycházejících ze stanoveného obsahu učiva, zadání individuální práce pro domácí přípravu,
- používání podpůrných pomůcek při samostatné práci – přehledy, tabulky, kalkulačky, nákresy, aj. dle charakteru předmětu, které pomohou žákovi lépe se orientovat v učivu,
- individuální práce se žákem v rámci konzultací i vyučovacích hodin,
- konzultační hodiny, kdy si učitel pozve žáka na konkrétní termín v případě, že žák požádá o opakované vysvětlení probíraného učiva, učitel pozve rodiče současně se žákem, aby je informoval o pravidlech práce a aby se s rodiči dohodl, jak mohou své dítě podpořit, každý vyučující má určené konzultační hodiny,
- doučování – nabídne žákovi a jeho zákonnému zástupci třídní učitel nebo učitel konkrétního předmětu, ve kterém má žák problémy.

Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami:

- kompenzace nedostatků s pomocí speciálně pedagogických metod,
- postupy na základě doporučení PPP/SPC,
- vytvoření PLPP/IVP – pravidelné vyhodnocování a aktualizace,
- zajištění a využívání doporučených kompenzačních pomůcek (notebooky, lupy, elektronické učebnice, kopírované texty apod.),
- vlastní motivace žáka,
- individuální přístup,
- efektivní komunikace se žákem,
- podporování sebedůvěry,
- práce s chybou, možnost opravy,

- efektivnější spolupráce se zákonnými zástupci.

Žáci posledních ročníků skládající maturitní/závěrečnou zkoušku:

- pravidelná docházka do výuky,
- kladení důrazu na pravidelnou a systematickou přípravu,
- procvičování dovedností k vykonání jednotlivých částí maturitní/závěrečné zkoušky,
- zvládání stresu a osvojování si technik duševní hygieny,
- intenzivní opakování a prověřování znalostí včetně rozboru chyb,
- péče o svoje zdraví,
- nabídka možnosti využití výukových zdrojů,
- opakovaně zdůrazňovat nevhodnost stahování četby z internetu,
- ČJL, cizí jazyk, matematika: vysvětlit žákům metodiku postupu vypracování různých typů úkolů v didaktických testech,
- ČJL, cizí jazyk: nácvik psaní slohových písemných prací,
- ústní zkoušení realizovat dle struktury ústní MZ před fiktivní maturitní komisí ve všech maturitních předmětech,
- práce s IT aplikacemi,
- využít ke kontrole připravenosti k MZ také SCIO testy – Maturitní trénink.

Případné problematické situace ve škole řeší:

- vyučující předmětu: informuje TU, navrhuje opatření, popř. popisuje příčiny,
- třídní učitel ve spolupráci s VP: informuje zákonné zástupce nezletilých žáků, zajišťuje společné schůzky vyučujících a zákonných zástupců, pořizuje zápis ze schůzek, podílí se na vypracování PLPP, koordinuje vypracování IVP a jeho pravidelné vyhodnocování ŠPP,
- výchovná poradkyně: účastní se jednání se ZZ a TU, eviduje doporučení z PPP nebo SPC, seznamuje s ním ostatní kolegy, komunikuje s PPP a SPC a zasílá vyhodnocení IVP PPP/SPC, vede evidenci žáků s doporučeními z PPP/SPC ve školní matrice,
- školní metodička prevence: zajišťuje preventivní aktivity ve spolupráci s vyučujícími, VP a žáky, podílí se na řešení školní neúspěšnosti v rámci ŠPP,
- ředitelka školy (zástupkyně ředitelky školy): koordinuje výše uvedené a v případě nutnosti zajišťuje další opatření.

Každý vyučující má určené konzultační hodiny, které jsou zveřejněny na internetových stránkách školy. V rámci těchto hodin umožní vyučující žákům konzultace, popř. doučování a prokazatelně si vede evidenci žáků a formu práce s nimi.

Motivační faktory v rámci prevence neúspěšnosti:

- oceňování žáků s výbornými studijními výsledky u MZ a ZZ,
- pomoc při zajišťování školních projektů,
- zapojení a aktivní práce ve Studentském parlamentu,

- zapojování žáků do SOČ,
- zapojování žáků v mimoškolních aktivitách,
- zvýhodnění žáků s výbornými výsledky při výběru účasti na prestižních nebo propagačních akcích školy.

Opatření volíme individuálně na základě diagnostiky a zjištěných potřeb žáků:

- 1) Poruchy učení a chování, jiná zdravotní omezení a znevýhodnění: kompenzace nedostatků s pomocí speciálně pedagogických metod a postupů na základě doporučení z PPP nebo SPC, integrace žáka, sepsání PLPP, případně vytvoření IVP.
- 2) Žáci, jejichž neúspěšnost souvisí spíše s mimoosobnostními faktory – sociální znevýhodnění: motivace žáka k učení, spolupráce s rodinou, vytvoření podmínek pro domácí přípravu i ve škole, přístup k internetu ve škole, práce s klimatem třídy a začleňování těchto žáků do majoritního kolektivu.
- 3) Žáci s vysokou absencí: včas žákům nabídnout podporu při zvládnutí zameškané látky – plán doplnění a osvojení učiva, konzultace učitelů s žákem a rodiči, kde se domluví harmonogram a další možnosti podpory žáka.

Selžou-li všechna opatření a žák je ve studiu neúspěšný, je třeba zvážit možnost opakování ročníku nebo poskytnout žákovi a jeho zákonným zástupcům informace o možnosti změnit obor vzdělání. Je třeba podpořit žáky tak, aby se co nejvíce zamezilo školní neúspěšnosti.

Právní předpisy

- Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění pozdějších předpisů

Ve Veselí nad Moravou 1. září 2023

PhDr. Miroslava Zajíčková
výchovná poradkyně, vedoucí ŠPP